

ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА

Звіздай О.В.

аспірант,

*Харківський регіональний інститут
Національної академії державного управління
при Президентові України*

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

Формування прозорої, дієздатної та ефективної системи публічної влади в Україні обумовлює необхідність перерозподілу завдань, повноважень і ресурсів на центральному, регіональному та місцевому рівнях. Насамперед це пов'язано з процесами подальшої децентралізації влади, формування нової моделі взаємовідносин між центром та регіонами, розвитком місцевого самоврядування в Україні [3].

Нові зовнішні та внутрішні виклики. Які постають перед Україною на сьогоднішньому етапі розвитку, вимагають, зокрема, формування нової державної регіональної політики, яка б відповідала сучасним потребам розвитку регіонів і територіальних громад та базувалась на найкращих вітчизняних і світових теоріях та практиках регулювання розвитку регіонів і громад [5, с. 160].

Пороте незадовільний стан справ у сфері місцевих фінансів продовжує залишатись однією із системних і фундаментальних проблем сучасного розвитку місцевого самоврядування в Україні. А коли нема належної фінансової бази для виконання своїх повноважень неможливо говорити про місцеве самоврядування як повноцінне явище. Не випадково положення статті 9 Європейської хартії місцевого самоврядування гарантує право органів місцевого самоврядування в рамках національної економічної політики на власні та адекватні фінансові ресурси, якими вони можуть вільно розпоряджатися в межах свої повноважень [2].

Незалежно від моделі проведення реформи в Україні (адміністративної чи адміністративно-територіальної), ключовим її напрямком повинно стати вдосконалення системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Тобто, доцільно виділити основні складники реформи місцевих фінансів в Україні, які повинні супроводжуватися внесенням змін до Податкового та Бюджетного кодексів.

Так, майже рік назад наш парламент прийняв такі зміни, які вже сьогодні значно розширили фінансові можливості місцевого самоврядування, а в майбутньому дозволяють зробити економічно самодостатніми та спроможними і нові об'єднані громади.

Об'єднані громади отримують весь спектр повноважень та фінансових ресурсів, що їх наразі уже мають міста обласного значення, зокрема

зарахування 60% ПДФО на власні повноваження, прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом (зараз прямі відносини мають лише області, райони, міста обласного значення – УП), державні субвенції.

Реформа міжбюджетних відносин – це стимул для місцевих громад ефективніше наповнювати свої кошториси, переходити на самозабезпечення та ощадно планувати свої видатки.

Враховуючи напрями реформування економічної політики України, визначені Програмою діяльності Кабінету Міністрів України (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2014 року № 695) [4], Законом України від 28 грудня 2014 року № 71- VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» (далі – Закон № 71) [1], зокрема, передбачено:

- зменшення кількості податків та зборів з 22 до 11;

- гармонізацію бухгалтерського та податкового обліку і визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств, а саме за правилами бухгалтерського обліку;

- спеціальну процедуру електронного адміністрування ПДВ;

- зміни в оподаткуванні доходів фізичних осіб;

- запровадження місцевого податку на майно;

- оптимізацію кількості груп платників єдиного податку до чотирьох із підвищенням максимального розміру доходу, який дає змогу перебувати на спрощеній системі оподаткування (для першої та другої груп), зниження ставок єдиного податку для малого бізнесу;

- зміну ставок рентної плати для нафти і конденсату;

- запровадження використання реєстраторів розрахункових операцій з електронною звітністю до ДФС при продажу товарів/послуг у роздрібній мережі;

- поширення мораторію на 2 роки на перевірки малого бізнесу (з обсягом доходу до 20 млн. грн. у рік), за виключенням окремих випадків та операцій;

- зміни у справлянні акцизного податку тощо.

З метою підвищення фінансової спроможності місцевих рад Законом № 71, зокрема, передбачено такий перелік місцевих податків та зборів: місцеві податки – податок на майно, єдиний податок; місцеві збори – збір за місця для паркування транспортних засобів, туристичний збір.

Відповідно до п. 12.4 ст. 12 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) до повноважень сільських, селищних, міських рад щодо податків та зборів, зокрема, належить встановлення ставок місцевих податків та зборів у межах ставок, визначених цим Кодексом.

Законом № 71 передбачено, що місцеві ради обов'язково установлюють єдиний податок та податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю) та вирішують питання щодо встановлення податку на майно (в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки) та збору за місця для паркування транспортних засобів, туристичного збору.

Якщо сільською, селищною або міською радою не прийнято рішення про встановлення відповідних місцевих податків і зборів та акцизного податку в частині реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних

товарів, що є обов'язковим згідно з Кодексом, такі податки до прийняття рішення справляються виходячи з норм Кодексу із застосуванням їх мінімальних ставок, а плата за землю справляється із застосуванням ставок, які діяли до 31 грудня року, що передує бюджетному періоду, в якому планується застосування плати за землю (абзац шостий п. 4 Розділу I Закону № 71).

Установлення місцевих податків та зборів, не передбачених Кодексом, забороняється [7].

Податкова реформа суттєво відкоригувала сферу місцевих податків і зборів. Тепер до числа перших належить податок на майно, який містить три фактично самостійні податки: транспортний, за землю та на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Водночас було скасовано збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності. І, хоча торгові патенти канули в Лету, слід знати, чого очікувати тим, хто придбавав їх раніше.

У питаннях податку на нерухомість законодавці пішли шляхом зменшення відповідних пільг, зокрема щодо площі об'єктів, за яку можна не сплачувати до бюджетної кишені. Знати про ці новації життєво необхідно усім власникам нерухомості, а особливо юридичним особам, яким належить сплатити указаний податок за 2015 р. вже незабаром.

У свою чергу, транспортний податок постукав у двері власників автомобілів, молодших за 5 років, чий об'єм двигуна перевищує 3000 куб.см.

Нарешті, щодо земельного податку законодавці переписали розмір відповідних ставок, а також скоротили кількість пільговиків, себто юридичних осіб, звільнених від його сплати [6].

Починаючи з 2015 року, джерела наповнення місцевих податків розширено за рахунок передачі з державного бюджету на місця цілої низки податків, а також запровадження нових зборів.

І саме найголовніше – тепер місцева влада сама буде формувати свої доходи та сама вирішувати куди використовувати кошти.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28 грудня 2014 року № 71-VIII. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

2. Закон України «Про ратифікацію Європейської Хартії місцевого самоврядування» від 15.07.1997 р. № 452/97. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

3. Збірник «Нова державна регіональна політика в Україні» / за ред. В. С. Куйбіди. – К.: Крамар, 2009. – 232 с.

4. Програма діяльності Кабінету Міністрів України, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2014 року № 695 VI. – Режим доступу: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

5. Реформа публічного управління в Україні: виклики, стратегії, майбутнє: Монографія / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; Відп. редактор І. А. Грицяк. – К.: «К.І.С.», 2009. – 240 с.

6. Король А. Місцеві податки та збори // Всеукраїнська професійна газета Все про бухгалтерський облік. – 2015. – № 3 // <http://www.vobu.com.ua/>.

7. Лист Державної фіскальної служби України від 16.01.2015 № 722/5/99-99-19-01-01-16 «Про особливості встановлення ставок з місцевих податків та зборів».

Святаш С. В.

аспірант,

*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

ПОДАТКОВЕ РАХІВНИЦТВО ЯК ОКРЕМА СИСТЕМА ОБЛІКУ ДЛЯ ЦІЛЕЙ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Взаємовідносини між бухгалтерським обліком та оподаткуванням не досягають усіх поставлених цілей в сфері оподаткування та несуть значні витрати для суб'єктів господарювання. Тому, значна увага приділялася дослідженню відповідності бухгалтерського обліку податковому рахівництву, окремо досліджувалися питання ефективності управління податками. Завдяки власній податковій системі у нашій державі сформувалася система податкового рахівництва, яка виконує функцію обліку та акумулювання інформації про фінансово-господарський стан платників податків з метою формування необхідної інформаційної бази для розрахунків податкових зобов'язань, своєчасну сплату податків до бюджету, контролю таких грошових потоків тощо. Звідси випливає, що питання поліпшення податкового обліку в розрізі підвищення ефективності прийняття управлінських рішень в сфері оподаткування є дуже важливим.

Податкове рахівництво (tax accounting) являє собою інформаційну систему, що охоплює процес обліку, накопичення, обробки та передачі інформації, необхідної для розрахунку та стягнення податків. Звіти, що готуються системою податкового рахівництва компанії, потрібні державним та місцевим органам влади для виконання їхньої фіскальної функції. Державна та місцева законодавча й виконавча влада розробляють і затверджують закони та підзаконні акти щодо видів податків, порядку їх розрахунку, форм податкової звітності та правил їх заповнення. Базуючись на даних бухгалтерського обліку та вимогах податкового законодавства, підрозділ податкового рахівництва компанії здійснює по кожному податку розрахунок об'єкту оподаткування та суми податку, заповнюючи відповідну податкову звітність (податкові декларації). Облікова політика у фінансовому та управлінському рахівництві дещо відрізняється від тієї, що прийнята у податковому рахівництві, оскільки мета цих систем рахівництва різна. Наприклад, теорія та практика західних країн свідчать, що амортизація одних і тих же об'єктів (будівлі та обладнання) у фінансовому та управлінському рахівництві може відрізнятися від податкового рахівництва [1, с. 122-123].

Поняття «податкове рахівництво» науковці розглядають у вузькому та широкому розумінні. Виникнення податкового обліку в історичному аспекті